

Göklerin ve yerin ibadet ehli

Hasan Hüseyin Bey: “1- Risâle-i Nur’da geçen zîşuur kelimesi kimleri kapsıyor? İnsandan başka zîşuur var mıdır? 2- Kâinat ve mevcudat Allah’ı bilme ve Allah’a tesbih etme noktasında şuurlu mudurlar? Yoksa zorla mı ibadet ettiriliyorlar?”

Zîşuur, kendisine hayat ve ruh ile birlikte şuur ve bilinç de verilen, şuur ve bilinç sahibi, bilen, akl eden, yaptığını bilerek yapan, kendisine belirli ölçülerde ilim verilen kimse demektir. Allah şuur sahibi üç sınıf varlık yaratmıştır: Melekler, Cinler ve İnsanlar.

Bu türlerin her üçü de şuurlarını Allah’ı bilmek, tanımak ve Allah’a kulluk yapmak yolunda kullanmakla yükümlüdürler. Bunlardan cinlere ve insanlara bu yükümlülüğü yerine getirmeleri için imtihana tâbi bir cüz’î irade verilmiştir. Kur’ân bu imtihan sırlı yükümlülüğü şöyle ifade ediyor: “Sizi ey insanlar ve cinler, yakında hesaba çekeceğiz! Rabb’inizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz? Ey cinler ve insanlar topluluğu! Eğer göklerin ve yerin sınırlarından çıkıp gitmeye gücünüz yeterse, haydi çıkın, gidin! Fakat Allah’ın vereceği bir kuvvet olmadan çıkamazsınız. Rabb’inizin nimetlerinden hangi birini inkâr edersiniz?”¹

Anlaşıyor ki, şuur sahibi olan cinler ve insanlar Allah’ı bilmekle, tanımakla, ibadet etmekle ve sâlih amel işlemekle yükümlüdürler. Bu yükümlülüklerini yerine getirip getirmediyelerinden sorumludurlar. Şeytan ise cinlerden olduğu için, hiç şüphesiz imtihana tâbi bir zîşuurdur.

Yeryüzü gibi gökyüzünün de kendine münasip sakinleri bulunduğunu kaydeden Üstad Saîd Nursî Hazretleri, muhtelif cinste bulunan bu sakinlere şeriat lisanında melâike ve rûhâni dendiğini beyan ediyor. Bedüzzaman’a göre yeryüzünün küçüklüğüyle birlikte hayat ve şuur sahibi mahlûklarla doldurulması, boşaltılıp boşaltılıp şuur sahibi mahlûklarla yeniden doldurulması işaret ediyor ki, muhteşem kasırlar ve süslü saraylar hükmünde yıldızları bulunan şu gökyüzü de şuur, idrak, anlayış ve bilgi sahibi mahlûklarla doludur. Onlar da insanlar ve cinler gibi şu âlem sarayının seyircileri, şu kâinat kitabının mütalaacıları ve şu İlâhî saltanatın dellâllarıdır.

Bedüzzaman'a göre bu kâinatın had ve hesaba gelmeyen tezyinat ve süslemelerle, güzel ve eşsiz nakışlarla süslendirilmesi, apaçık, düşünce, akıl ve bilgi sahibi kimselerin bulunmasını gerekli kılıyor. Çünkü güzellik, âşık ister. Yemek aç olana verilir. Oysa insanlar ve cinler bu sonsuz vazifeye, şu haşmetli nezarete, bu geniş kulluğa karşı milyondan ancak birini yapabiliyorlar. Demek bu sonsuz ve çok çeşitli vazifelerde kulluk görevini yerine getirmek üzere melâike nevileri ve ruhanî cinsleri lâzımdır. Gezegenlerden ve yıldızlardan yağmur damlalarına kadar bir kısım seyyar cisimler çeşit çeşit meleklerin binekleri hükmündedirler. Kuşlardan sineklere kadar bir kısım hayvanlar çeşit çeşit meleklerin tayyareleri hükmündedirler.² Melekler bu varlıkların hayatlarıyla Allah'a takdim ettikleri manevî tesbih ve zikirleri melek diliyle ve şuurlu bir şekilde temsil ve ilân ediyorlar.³

2-Kur'ân emanetin göklere, yere ve dağlara arz edildiğini, fakat bu yerlerin emaneti almaktan çekindiğini, onu insanın aldığını beyan eder,⁴ yıldızların ve ağaçların Allah'a secde ettiklerini haber verir,⁵ göklerde ve yerde şuurlu şuursuz ne varsa Allah'a tesbih ettiklerini,⁶ fakat biz şuurlu varlıkların bu tesbihleri anlamadığımızı⁷ bildirir, Allah'ın gerektiğinde suları yutması için yeryüzüne, suyunu kesmesi için gökyüzüne,⁸ Hazret-i İbrahim (as) için soğuk ve selâmetli olması için ateşe⁹ hitap ettiğini kaydeder. Allah'ın, "Ey yeryüzü ve gökyüzü! İsteseniz de, istemeseniz de ikiniz birden emrime uyun!" buyurduğunu, bu İlâhî emre gökyüzünün ve yeryüzünün de cevap vererek, "İsteyerek uyduk!" dediklerini haber verir,¹⁰

Varlıkların İlâhî emirleri böylesine dinlemelerinde biz şuur mu arayacağız, yoksa şuurlu varlıklar olarak okumamız gereken başka mesajlar mı var? Üstad Saîd Nursî Hazretlerine göre bu âyetlerle birlikte her şeyde görünen bu baş döndürücü güzellik, düzenlilik ve faydalılık, her şeyin Allah'ın emirlerine harfiyen uyduğunu ilân ediyor.¹¹ Küçükten büyüğe bütün mahlûklar üzerlerinde taşıdıkları ince nakışlar ve hikmetli özellikler dilleriyle Allah'ın isimlerini zikrediyorlar, yani gösteriyorlar.¹²

Anlaşıyor ki, göklerin, yerin ve bütün varlıkların zaten Allah'ın emirlerinin dışına çıkmak gibi bir seçenekleri yoktur. Böyle bir seçeneğe insanlar ve cinler sahiptirler. Fakat insanlar ve cinler de zorla ibadet ettirilmiyorlar. Tercihleri ve iradeleriyle ibadet etmeleri isteniyor. Bu açıdan, "zorla ibadet ettirilmek" tabirinin seçenek sahibi olmayan varlıklar için kullanılması akla ve hikmete uygun düşmüyor. Kâinatta Allah'ın iradesi, hikmeti ve kudreti esastır.